C/2024/491

23.1.2024.

P9_TA(2023)0248

Stanje u Nikaragvi

Rezolucija Europskog parlamenta od 15. lipnja 2023. o stanju u Nikaragvi (2023/2743(RSP))

(C/2024/491)

Europski parlament,

— uzimajući u obzir svoje prethodne rezolucije o Nikaragvi, a posebno one od 16. prosinca 2021. o stanju u Nikaragvi ([1]), od 9. lipnja 2022. o instrumentalizaciji pravosuđa kao represivnog alata u Nikaragvi ([2]) i od 22. rujna 2022. o Nikaragvi, posebno o uhićenju biskupa Rolanda Álvareza ([3]),

— uzimajući u obzir izjave potpredsjednika Komisije / Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku i njegove glasnogovornice o Nikaragvi, a posebno izjave od 4. kolovoza 2022. o zatvaranju radijskih postaja i organizacija civilnog društva, od 10. veljače 2023. o oslobađanju političkih zatvorenika, od 16. veljače 2023. o oduzimanju državljanstva političkim protivnicima i od 18. travnja 2023. o petoj obljetnici prosvjeda diljem zemlje,

— uzimajući u obzir Sporazum o pridruživanju između Europske Unije i njezinih država članica, s jedne strane, i Srednje Amerike, s druge strane ([4]),

— uzimajući u obzir uredbe i odluke Vijeća o mjerama ograničavanja zbog teških kršenja i povreda ljudskih prava u Nikaragvi i Odluku Vijeća od 13. listopada 2022. kojom su te sankcije produljene do 15. listopada 2023. ([5]),

— uzimajući u obzir izvješće UN-ove skupine stručnjaka za ljudska prava u Nikaragvi od 2. ožujka 2023.,

— uzimajući u obzir izjave glasnogovornika visokog povjerenika UN-a za ljudska prava od 9. svibnja 2022. i 2. lipnja 2023.,

— uzimajući u obzir odluku prvog kaznenog vijeća Žalbenog suda u Managui od 8. veljače 2023. o deportaciji 222 izdajnika domovine i izjavu predsjedavajućeg suca Žalbenog suda u Managui od 15. veljače 2023. o optuživanju 94 osobe za izdaju domovine,

— uzimajući u obzir izjave Međuameričke komisije za ljudska prava, a posebno one od 13. veljače 2023. u kojoj se pozdravlja oslobađanje političkih zatvorenika u Nikaragvi, ali se odbija proizvoljno oduzimanje državljanstva, od 17. veljače 2023. u kojoj se osuđuje eskalacija kršenja ljudskih prava u Nikaragvi i od 18. travnja 2023. u kojoj se obilježava pet godina od početka krize ljudskih prava u Nikaragvi,

— uzimajući u obzir izvješća Posebnog mehanizma praćenja za Nikaragvu,

— uzimajući u obzir Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima iz 1966., Standardna minimalna pravila Ujedinjenih naroda za postupanje sa zatvorenicima iz 2015. (Pravila Nelsona Mandele), Pravila UN-a za postupanje sa zatvorenicama i nezatvorske mjere za počiniteljice kaznenih djela iz 2010. (Pravila iz Bangkoka) te Bečku konvenciju iz 1969.,

— uzimajući u obzir Konvenciju UN-a protiv mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja iz 1984.,

([1]) SL C 251, 30.6.2022., str. 134.
([2]) SL C 493, 27.12.2022., str. 100.
([3]) SL C 125, 5.4.2023., str. 76.
([4]) SL L 346, 15.12.2012., str. 3.
([5]) SL L 268, 14.10.2022., str. 22.

— uzimajući u obzir Opću deklaraciju o ljudskim pravima iz 1948. i Američku konvenciju o ljudskim pravima iz 1969. (Pakt iz San Joséa),

— uzimajući u obzir članak 132. stavke 2. i 4. Poslovnika,

A. budući da nikaragvanski režim od 2018. sustavno, opetovano i proizvoljno zatvara, uznemirava i zastrašuje potencijalne predsjedničke kandidate te oporbene i vjerske vođe, kao i studentske vođe i vođe iz ruralnih područja, pripadnike autohtonih naroda, LGBTI osobe, novinare, borce za ljudska prava, organizacije civilnog društva, predstavnike poduzeća i sve druge kritičare režima u zemlji; budući da se stanje u Nikaragvi sve više pogoršava;

B. budući da kršenja i povrede ljudskih prava počinjeni od travnja 2018. nisu izolirana pojava, nego rezultat dinamičnog procesa ukidanja diobe vlasti i demokratskih jamstava te potpunog koncentriranja vlasti u rukama predsjednika i potpredsjednice Republike Nikaragve;

C. budući da je 9. veljače 2023. režim Ortega-Murillo deportirao 222 proizvoljno pritvorena politička zatvorenika u Sjedinjene Američke Države, uključujući političke ličnosti, potencijalne kandidate na predsjedničkim izborima 2021., novinare, borce za ljudska prava i prosvjednike s prosvjeda 2018.; budući da su svi oni proglašeni „izdajnicima domovine” te im je oduzeto državljanstvo;

D. budući da je biskup Rolando Álvarez odbio biti izgnan iz Nikaragve te je za kaznu 10. veljače 2023. osuđen na 26 godina zatvora i oduzimanje državljanstva i političkih prava nakon što je osuđen na temelju optužbi za „izdaju”, „ugrožavanje nacionalnog integriteta” i „širenje lažnih vijesti”; budući da se Rolando Álvarez trenutačno nalazi u zatvoru La Modelo i da mu od 25. ožujka 2023. nisu dopušteni posjeti; budući da se i dalje provodi represija nad crkvom, uključujući protjerivanje časnih sestara te uhićenje nekoliko svećenika i crkvenih zaposlenika, unatoč tome što je crkva imala ulogu posrednika u nacionalnom dijalogu 2018.; budući da je Vatikan u travnju zatvorio svoje veleposlanstvo u Nikaragvi nakon što je režim te zemlje predložio obustavu diplomatskih odnosa;

E. budući da je na dan 30. travnja 2023., uz Rolanda Álvareza, u zatvoru i dalje bilo najmanje 46 političkih zatvorenika, i to u neprihvatljivim uvjetima, uključujući neke koji su pritvoreni od 2018., slijedom suđenja zatvorenih za javnost tijekom kojih nije bilo jamstava pravičnog suđenja; budući da je taj okvir državne represije uspostavljen uz jasan prešutni pristanak pravosuđa;

F. budući da su 15. veljače 2023. još 94 politička protivnika lišena državljanstva te im je oduzeta imovina nakon što su optuženi za urotu radi ugrožavanja nacionalnog integriteta i širenje dezinformacija; budući da je otprilike trećina njih ostala u Nikaragvi;

G. budući da je nekoliko zemalja ponudilo državljanstvo ili privremenu zaštitu građanima Nikaragve koji su zbog režima Daniela Ortege i Rosario Murillo ostali bez državljanstva; budući da je Španjolska ponudila državljanstvo za 222 izgnanika;

H. budući da su u svibnju 2023. navodno 63 osobe diljem zemlje proizvoljno pritvorene i optužene za „urotu radi ugrožavanja nacionalnog integriteta” i „širenje lažnih vijesti”, što su optužbe kojima se režim koristi za ušutkavanje svojih kritičara;

I. budući da je Vrhovni sud Nikaragve 9. i 11. svibnja 2023. presudio da 26 odvjetnika i javnih bilježnika koji su kritizirali režim, uključujući neke od najistaknutijih boraca za ljudska prava u toj zemlji, više ne smiju obavljati pravne djelatnosti u Nikaragvi;

J. budući da je od travnja 2018. vlada Nikaragve zatvorila više od 3 300 neprofitnih organizacija i zaklada, uključujući ženske organizacije i organizacije povezane s Katoličkom crkvom, zbog čega su brojne osobe ostale bez pristupa uslugama i pomoći koje su te organizacije nudile; budući da je ukinut pravni status nekolicine sveučilišta kako bi se studente spriječilo da izražavaju neslaganje s režimom; budući da su i neke medijske kuće bile prisiljene prestati s radom;

K. budući da je 9. lipnja 2023. vlada Nikaragve oduzela imovinu 222 političkih zatvorenika koji su bili prisiljeni u izgnanstvo u veljači nakon što su osuđeni za „počinjenje djela protiv suverenosti, neovisnosti i samoodređenja nacije”;

L. budući da se, kako je izjavio visoki povjerenik UN-a za izbjeglice, oduzimanjem državljanstva borcima za ljudska prava i disidentima na proizvoljnoj osnovi krši međunarodno pravo, a posebno članak 15. Opće deklaracije o ljudskim pravima, kao i Konvencija o pravnom položaju osoba bez državljanstva iz 1954. i Konvencija o smanjenju apatridnosti iz 1961.; budući da je Nikaragva stranka svih navedenih instrumenata;

M. budući da je UN-ova skupina stručnjaka za ljudska prava u Nikaragvi objavila svoje prvo izvješće o stanju u Nikaragvi, u kojem se među ostalim opisuje kako su službenici policije i nacionalnog zatvorskog sustava te pripadnici prorežimskih naoružanih skupina u kontekstu uhićenja, ispitivanja i pritvaranja političkih protivnika počinili izvansudska pogubljenja, proizvoljna pritvaranja i činove fizičkog i psihološkog mučenja, uključujući seksualno i rodno uvjetovano nasilje;

N. budući da je 28. rujna 2022. nikaragvanski režim donio neopravdanu odluku o protjerivanju voditeljice delegacije EU-a u Nikaragvi te o prekidu diplomatskih veza s Kraljevinom Nizozemskom; budući da je EU odgovorio istom mjerom tako što je voditelja Misije Republike Nikaragve pri Europskoj uniji proglasio nepoželjnom osobom;

O. budući da se 2022. povećao priljev migranata iz Nikaragve u druge zemlje kao posljedica političke, socijalne i gospodarske krize te krize ljudskih prava; budući da je od 2018. više od 192 000 Nikaragvanaca pobjeglo u Kostariku kao tražitelji azila ili kao izbjeglice; budući da bi taj trend mogao ugroziti kostarikanski sustav azila i preopteretiti mreže potpore u toj zemlji;

P. budući da od početka nezakonitog, ničim izazvanog i neopravdanog agresivnog rata Rusije protiv Ukrajine režim Ortega-Murillo sustavno podupire ruski režim u rezolucijama UN-a; budući da Rusija pruža podršku Nikaragvi u vidu vojne opreme te i dalje održava vojnu prisutnost u toj zemlji; budući da činjenica da su Rusija i Nikaragva potpisale nekoliko memoranduma samo potvrđuje jasne dokaze o čvrstom odnosu i uzajamnoj potpori režima Ortega-Murillo i Putinova režima;

1. oštro osuđuje raširenо sustavno i namjerno kršenje ljudskih prava stanovništva Nikaragve koje provodi nikaragvanski režim iz isključivo političkih razloga; naglašava da se ta kršenja mogu smatrati zločinima protiv čovječnosti, sukladno izjavi UN-ove skupine stručnjaka za ljudska prava u Nikaragvi; osuđuje prakse koje režim primjenjuje kako bi ušutkao stanovništvo; potvrđuje svoju solidarnost te svoju stalnu i nepokolebljivu potporu stanovništvu Nikaragve;

2. prima na znanje oslobađanje 222 političkih zatvorenika, ali osuđuje odluku nikaragvanskog režima da ih deportira, oduzme im državljanstvo i građanska i politička prava, zamrzne njihova sredstava i oduzme im imovinu; podsjeća vlasti Nikaragve da je proizvoljno uskraćivanje državljanstva zabranjeno međunarodnim pravom i poziva ih da odmah poniš te korake i prekinu svoj politički motiviran progon disidenata i boraca za ljudska prava te odmazdu protiv njih;

3. izražava zabrinutost zbog toga što se osobe kojima je oduzeto državljanstvo, ali su ostale u Nikaragvi smatraju mrtvima pred zakonom kad je riječ o građanskim pravima (lat. *civiliter mortuus*); poziva vladu Nikaragve da zajamči zaštitu života i integriteta boraca za ljudska prava koji se i dalje nalaze u Nikaragvi, uključujući, među ostalim, Vilmu Nuñez de Escorcia;

4. izražava zabrinutost zbog situacije u kojoj se u nalaze rođaci deportiranih osoba koji i dalje žive u Nikaragvi te situacije onih koji su ostali u zemlji, a žrtve su progona, kao i njihovih obitelji; naglašava da je potrebno olakšati proces spajanja obitelji; nadalje, ističe da je važno pratiti dobrobit 222 Nikaragvanaca koji su prvotno deportirani u SAD i onih kojima je oduzeto državljanstvo;

5. traži da se dostavi dokaz da je biskup Rolando Álvarez živ; ponavlja svoj poziv na neposredno i bezuvjetno oslobađanje biskupa Álvareza, kao i svih proizvoljno zatvorenih političkih zatvorenika, oporbenih aktivista, boraca za ljudska prava i očuvanje okoliša, članova Katoličke crkve te novinara i na poništenje sudskih postupaka u tijeku te kazni izrečenih protiv njih, kao i na siguran povratak svih izbjeglica i izgnanika;

6. osuđuje kontinuirano psihičko i fizičko nasilje policije i zatvorskih upravitelja nad svim pritvorenicima, među kojima su posebna meta žene i pripadnici zajednice LGBTI, i situaciju pritvora u izolaciji u kojem se drže neke od tih osoba, bez mogućnosti pristupa svojim odvjetnicima, obiteljima ili zdravstvenoj skrbi; zahtijeva da se obitelji obavještavaju o zdravstvenom stanju svojih najbližih koji se nalaze u pritvoru; podsjeća nikaragvanski režim na njegovu odgovornost da se pobrine za to da uvjeti pritvora budu u skladu s međunarodnim obvezama u pogledu ljudskih prava i standardima kao što su Standardna minimalna pravila UN-a za postupanje sa zatvorenicima (Pravila Nelsona Mandele);

7. izražava zabrinutost zbog manipulacije kaznenim pravom i upotrebe pravosudnog sustava kao alata za kriminalizaciju ostvarivanja građanskih i političkih prava te slobode vjeroispovijesti i uvjerenja; poziva da se stave izvan snage restriktivni zakoni doneseni od 2018. kojima se nepropisno zadire u građanski i demokratski prostor; poziva nikaragvanske vlasti da podrže i poštuju ljudska prava te da omoguće nikaragvanskom narodu da ostvaruje svoja građanska i politička prava; apelira na nikaragvanske vlasti da međunarodnim organizacijama i organizacijama civilnog društva omoguće neograničen pristup toj zemlji;

8. poziva nikaragvanski režim da prestane proizvoljno ukidati nevladine organizacije i organizacije civilnog društva te da ponovno stavi na snagu statute svih organizacija, političkih stranaka, vjerskih organizacija, medijskih udruga i medijskih kuća, sveučilišta i organizacija za ljudska prava koji su proizvoljno zatvoreni, kao i da im vrati svu imovinu, dokumente i opremu koji su neopravdano zaplijenjeni te da ponovno uspostavi njihov zakonit pravni status;

9. poziva EU i njegove države članice da u dodjelu europskih sredstava uključe posebna jamstva o poštovanju ljudskih prava, među ostalim kada se ta sredstva dodjeljuju preko multilateralnih i financijskih institucija kao što je Srednjoamerička banka za ekonomsku integraciju, te da provode strogi nadzor kako bi se osiguralo da ta sredstva ne doprinose jačanju režima Nikaragve;

10. ističe i pohvaljuje ključnu ulogu civilnog društva, boraca za ljudska prava i zaštitu okoliša, Katoličke crkve te novinara u Nikaragvi; poziva Europsku službu za vanjsko djelovanje i Komisiju da pojačaju svoj redoviti dijalog s njima, osnaže mehanizme za potporu njihovu ključnom radu i pomno prate stanje na terenu, među ostalim praćenjem suđenja i posjećivanjem oporbenih vođa i kritičara vlade u zatvoru ili kućnom pritvoru; poziva EU i njegove države članice da iskoriste sve alate koji su im na raspolaganju, uključujući vize, kako bi se omogućila mobilnost boraca za ljudska prava i drugih osoba u opasnosti te osigurao kontinuitet njihova rada;

11. poziva Komisiju, Europsku službu za vanjsko djelovanje i države članice da povećaju potporu pripadnicima oporbe u Nikaragvi koji su trenutačno u egzilu, kao i da nastave pružati potporu i održavati blisku suradnju sa zemljama koje primaju znatan broj migranata koji bježe od nikaragvanskog režima, što se posebno odnosi na Kostariku; traži od Komisije i država članica da putem svojih agencija za razvojnu suradnju uspostave i omoguće posebne programe za potporu obrazovnom razvoju nikaragvanske mladeži i studenata kojima je uskraćeno pravo na obrazovanje;

12. poziva EU da podrži i da se aktivno uključi u sve izglede za smislen nacionalni dijalog te da dodatno ustraje u nužnim preduvjetima za dijalog, uključujući puštanje na slobodu proizvoljno pritvorenih političkih zatvorenika, ponovnu uspostavu vladavine prava i sloboda, prestanak represije i strahovlade, ponovnu uspostavu pravnog statusa političkih stranaka i organizacija koje su proizvoljno zabranjene, povratak izgnanika bez iznimaka, i to uz potpuna jamstva, povratak u zemlju međunarodnih tijela za ljudska prava te održavanje slobodnih, poštenih i transparentnih izbora;

13. poziva nikaragvanski režim da provede preporuke koje je UN-ova skupina stručnjaka za ljudska prava u Nikaragvi izdala u svojem izvješću, kao i preporuke visokog povjerenika UN-a za ljudska prava; potiče nikaragvanske institucije da iskorijene nekažnjavanje teških kršenja i povreda ljudskih prava te da žrtvama pruže pristup pravdi i potpuno obeštećenje; pozdravlja obnovu mandata UN-ove skupine stručnjaka za ljudska prava u Nikaragvi te traži da EU i njegove države članice nastave podupirati njezin ključan rad;

14. skreće pozornost na kontinuiranu instrumentalizaciju pravosudnog sustava i suučesništvo sudaca u tome; ponavlja svoj poziv da se suce i tužitelje brzo uvrsti na popis pojedinaca koje je EU sankcionirao te da se popisom sankcioniranih pojedinaca i subjekata obuhvate i Daniel Ortega i krug njegovih bliskih suradnika;

15. naglašava da je predstojeći sastanak na vrhu između EU-a i Zajednice latinoameričkih i karipskih država (CELAC) prilika za podržavanje načela vladavine prava, demokracije i ljudskih prava te poziva sve sudionike da se pridržavaju tih načela; ističe da to neće biti moguće bez istinski transparentnog, sveobuhvatnog i smislenog uključivanja civilnog društva; poziva da se na sastanku na vrhu EU-a i CELAC-a objavi izjava u kojoj se zahtijeva poštovanje ljudskih prava u objema regijama, posebno u Nikaragvi; podsjeća da Nikaragva, u svjetlu Sporazuma o pridruživanju između EU-a i Srednje Amerike, mora poštovati i konsolidirati ta načela; ponavlja svoj zahtjev da se, s obzirom na aktualne okolnosti, aktivira demokratska klauzula Sporazuma o pridruživanju;

16. poziva države članice da se nadovežu na dokaze koje je prikupila UN-ova skupina stručnjaka za ljudska prava u Nikaragvi o zločinima protiv čovječnosti koje su počinile vlasti Nikaragve te da podrže okončanje nekažnjavanja u Nikaragvi, među ostalim pokretanjem službenih istraga i poduzimanjem pravnih mjera protiv odgovornih primjenom opće nadležnosti; potiče države članice da pokrenu postupak protiv Nikaragve pred Međunarodnim sudom zbog kršenja Konvencije UN-a protiv mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja, čija je Nikaragva stranka;

17. osuđuje činjenicu da nikaragvanski režim bezuvjetno podupire ruski agresivni rat protiv Ukrajine i izražava zabrinutost zbog ruske vojne pomoći u daljnjoj represiji stanovništva Nikaragve; žali zbog sve veće izolacije Nikaragve od međunarodne zajednice; osuđuje agresivnu retoriku vlasti Nikaragve; ponavlja da je načelo univerzalnosti ljudskih prava temelj međunarodnog prava;

18. ponavlja svoj poziv na hitno izručenje Alessija Casimirrija Italiji;

19. traži od Konferencije predsjednika da odobri slanje misije za utvrđivanje činjenica radi praćenja stanja u Nikaragvi;

20. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću, Komisiji, vladama i parlamentima država članica, glavnom tajniku Organizacije američkih država, Europsko-latinskoameričkoj parlamentarnoj skupštini, Srednjoameričkom parlamentu, aktualnom predsjedništvu Zajednice latinoameričkih i karipskih zemalja, Vatikanu te vladi i parlamentu Republike Nikaragve.